

ອານາຈັກ ສີໂຄຕະບູນ ຫຼື ສີໂຄຕະບອງ ພູມຖານ ແລະທີ່ຕັ້ງ

ໂສມ ພຣະໄຊຍະມົງຄຸນ (ສາຍັນດົງແດງ)

ອານາຈັກສີໂຄຕະບອງນີ້ ມີຄວາມຮຸ່ງເຮືອງພ້ອມກັບອານານິຄົມ ເຈນລາ ທາຣາວະດີ ຊະວາ ແລະຫຼັງຈາກປາເລັກນ້ອຍ. ພູມຖານ ອານາຈັກທັງໝົດກວມເອົາຫຼັງແມ່ນ້ຳຂອງຕອນກາງທັງໝົດ ທາງເໜືອຈຸ ວຽງຈັນ - ວຽງຄຳ ທ່າໂທມທ່າວຽງແດນເມືອງພວນ. ທາງທິດຕາເວັນອອກ ຈຸສາຍພູ ຫຼວງ ຊາຍແດນຫວຽດນາມ ທາງທິດໃຕ້ກວມເອົາເຂດເມືອງຮ້ອຍເອັດ ທາງຝັ່ງຂວາແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະທາງຝັ່ງຊ້າຍແມ່ນ້ຳຂອງນັບເອົາແຕ່ຝັ່ງເຊບັງຫຼາຍຕອນເໜືອ. ທາງທິດຕາເວັນຕົກໝາຍເອົາ ເຂດພູພຽງໂຄຣາດ ເກືອບທັງໝົດຈຸໄລ່ເຂົາດົງພະຍາໄຟດ້ານຕາເວັນອອກ¹.

ເດີມແທ້ ເມືອງ ສີໂຄຕະບອງ ເຊິ່ງເປັນຣາຊະທານີຂອງອານາຈັກສີໂຄຕນີ້ ຕັ້ງຢູ່ເຂດອ້ອມແອ້ມ ປາກເຊບັງໄຟທັງໝົດ ². ອານາຈັກສີໂຄຕະບອງນີ້ ມີຄວາມຮຸ່ງເຮືອງເຂັ້ມແຂງແຂ່ງກັນກັບຊາດ ຂອມ ມອນ ແລະຈາມມາແລ້ວແຕ່ ຄ.ສ 1 ເປັນຕົ້ນມາ ແລະມາມີຄວາມຮຸ່ງເຮືອງສຸດຍອດໃນ ສະຕະວັດທີ 4 ຫາ ທີ 6 ກ່ອນຊົນຊາດໄຕລາວເຮືອງອຳນາດ ແລະມີຄວາມປັກກຸ່ມຊຸ່ມເຢັນ ມາຮອດສະຕະວັດທີ 14 ອານາຈັກສີໂຄຕຈຶ່ງເສື່ອມອຳນາດ ແລະໃນທີ່ສຸດກໍໄດ້ຍົກກຽດໃຫ້ແກ່ ລ້ານ ຊ້າງ ໃນສະໄໝພະເຈົ້າຟ້າງຸ່ມທ້ອນໂຮມ ອານານິຄົມລ້ານຊ້າງເຂົ້າເປັນ ອັນໜຶ່ງອັນດຽວ.

ໃນພົງສາວະດານ ມະຫາສິລາ ວິຣະວົງ ກ່າວວ່າ ອານາຈັກສີໂຄຕະບອງ ແມ່ນ ອານາຈັກ ດຽວກັນ ອານານິຄົມ **ພະນົມ** ທີ່ພວກຈີນ ສະໄໝຣາຊະວົງຖັງ ຮຽກວ່າ **ພູນັນ** ເຊິ່ງໃນສະ ໄໝສະຕະວັດ ທີ 3 ແຫ່ງ ຄ.ສ ຈັກກະພັດຈີນ ໄດ້ສົ່ງຣາຊະທູດມາຈະເຣີນ ສັມພັນທະໄມຕີ ກັບອານາຈັກນີ້ມາແລ້ວ ແລະພວກຣາຊະທູດຈີນໄດ້ບັນທຶກເຫດການ ພ້ອມຊີວິດຄວາມເປັນຢູ່ຂອງ ປະຊາຊາດແຖບນີ້ໄວ້ຫຼາຍຢ່າງ. ສູນກາງອານານິຄົມ ພູນັນ ຫຼື ສີໂຄຕນີ້ ອາດຕັ້ງຢູ່ສອງຝັ່ງລ່ອງ ແມ່ນ້ຳຂອງ ຂອບເຂດບໍລິເວນທີ່ເປັນເຂດແຂວງຄຳມ່ວນ ແລະບໍລິເວນທີ່ເປັນ ເມືອງທາດພະນົມ ແລະ ແຂວງ ນະຄອນພະນົມ ປະເທດໄທປັດຈຸບັນ ເຊິ່ງອີງຕາມຕຳນານພະທາດພະນົມຫຼື ຕຳນານ ອຸຣັງຄະທາດ ທັງຂອງລາວ ແລະຂອງໄທຂຽນຂຶ້ນໃຫ້ຊື່ວ່າ ເມືອງ **ສີໂຄຕະບອງ ຫຼື ສີໂຄຕະບູນ**³.

¹ ໃນປະຫວັດສາດ ຊາດລາວ ສະບັບຂອງກະຊວງຖະແຫຼງຂ່າວ ແລະວັດທະນະທັມ ພິມເມື່ອ ຄ.ສ 2000 ໜ້າ 51 ກ່າວວ່າ ຂອບເຂດ ຂອງອານານິຄົມສີໂຄຕກວມເອົາສອງຝັ່ງແມ່ນ້ຳຂອງຕອນກາງ ຄືທາງທິດເໜືອ ຕັ້ງແຕ່ແຂວງວຽງຈັນ ແຂວງໜອງຄາຍ ອຸດອນ ລົງໄປ ເຖິງດິນແດນແຂວງຈຳປາສັກ ອຸບົນຣາຊະທານີ ບໍລິເວນ ລ່ອງແມ່ນ້ຳມູນ ແລະນ້ຳຊີ ປັດຈຸບັນ

² ປາກເຊບັງໄຟຕິກຂອງທັງສອງພາກປັດຈຸບັນ ປະກົດມີເມືອງຮ້ອຍຢູ່ຫຼາຍແຫ່ງ ທີ່ຍັງບໍ່ທັນມີການຄົ້ນຄວ້າທາງບູຮານວິທະຍາ ເທື່ອ.

³ ເມືອງສີໂຄຕະບອງ ປະກົດເຫັນໃນຕຳນານຂອງລາວຂຽນຂຶ້ນເປັນສ່ວນຫຼາຍ ແຕ່ ໂຄຕະປູຣະ(KHOTAPURA) ນີ້ ອາດແມ່ນຕັ້ງຊື່ຂຶ້ນຕາມພາສາ ສັນສະກິດ ແລ້ວປ່ຽນມາເປັນ ສີໂຄຕະບູນ ຫຼື ສີໂຄຕະບູຣີ ອັນໝາຍເຖິງເມືອງຂອງພະຍາສີໂຄຕນັ້ນເອງ ຕງ=ມາຈຶ່ງປ່ຽນຊື່ມາເປັນ ມະຣຸຂະນະ

ແມ່ນຊຸມຊົນໃດ ກຸ່ມຊົນໃດ ທີ່ຕັ້ງພູມລຳນຳເນົາ ໃນອານາຈັກ ສີໂຄດຕະບອງ ?

ອັນນີ້ເປັນການໂຈດຂານບໍລິງລອຍກັນໃນບັນດານັກປະຫວັດສາດທັງຫຼາຍ. ແຕ່ເມື່ອອີງໃສ່ຕຳນານອຸຣັງຄະທາດ ເຊິ່ງເປັນຕຳນານຫຼັກໃນເລື່ອງ ເມືອງ ສີໂຄດແລ້ວໃຫ້ຄວາມເຫັນວ່າ ແມ່ນຄົນລາວຮຸ່ນທຳອິດ ທີ່ຖືຕົນເອງວ່າ ຢູ່ໃນຕະກູນ **ພະຍານາກ** ມາແຕ່ບູຮານນະການຄຽງຄູ່ກັບພວກຈີນ ທີ່ຖື ມັງກອນ. ຕໍ່ມາເມື່ອພະພຸດທະສາສະໜາ ແຜ່ເຂົ້າມາ ອານາຈັກ ສີໂຄດໃນປະມານສະຕະວັດ ທີ 4 ການບູຊາພະຍານາກ ແບບອິນເດັງ ກໍເລີຍເຂົ້າມາປະສົມປະສານກັບການເຊື່ອຖື ພະຍາມັງກອນ ຫຼື ພະຍາເງືອກໃນເມື່ອກ່ອນ.

ບູຮານວັກຖູ ທີ່ຄົ້ນພົບ ແລະສະແດງເຖິງຄວາມຮຸ່ງເຮືອງສະໄໝນັ້ນ ພົບເຫັນຫຼາຍທີ່ປາກເຊບັ້ງໄຟ ກ່ອນການເຕົ້າໂຮມ ອານາຈັກລ້ານຊ້າງ ເຊັ່ນ ໃບເສມາ ພຸດທະຮູບຫີນ ແຕ່ບູຮານວັດຖູ ທີ່ສະແດງໂດດເດັ່ນວ່າເປັນສູນກາງຂອງ ອານາຈັກສີໂຄດແທ້ໆນັ້ນ ໄດ້ແກ່ ພະທາດ ສີໂຄດຕະບອງ ທີ່ເມືອງທ່າແຂກ ແລະພະທາດພະນົມເມືອງທາດພະນົມ ແຂວງນະຄອນພະນົມ ເຊິ່ງທາດອີງເດີມ ທີ່ເປັນ ສິລະປະຂອງລາວລ້ານຊ້າງນັ້ນ ໄດ້ຫັກພັງລົງໃນ ຄ.ສ 1975 ກ່ອນສະຖາປະນາ ສາທາລະນະລັດປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ປະມານ ໜຶ່ງເດືອນ.

ອ້າງຕາມຕຳນານ ອຸຣັງຄະທາດ ກ່າວໄວ້ວ່າ ຜູ້ທີ່ມາຮວມສ້າງທາດພະນົມມີ ຫ້າ ຫົວເມືອງດັ່ງນີ້:

1. ພະຍານັນທະເສນ ເມືອງສີໂຄດຕະບອງ
2. ພະຍາອິນຖະປະຖານະຄອນ ເມືອງຂະເໝນ.
3. ພະຍາ ຄຳແດງ ເມືອງໜອງທານນ້ອຍ.
4. ພະຍາ ສຸວັນນະພິງຄານ ເມືອງໜອງທານຫຼວງ
5. ພະຍາ ຈຸນລະນິພົມມະທັດ

ຕາມຕຳນານກ່າວຕໍ່ໄປວ່າ ບັນດາເມືອງທີ່ຂຶ້ນກັບ ອານາຈັກສີໂຄດຕະບອງເວລານັ້ນ ໄດ້ແກ່ເມືອງສີໂຄດຕະບອງ ຕັ້ງຢູ່ແຄມປາກເຊບັ້ງໄຟຕອນໃຕ້. ສ່ວນເມືອງ ຈຸນລະນິພົມມະທັດບາງທ່ານໃຫ້ທັດສະນະວ່າ ໄດ້ແກ່ເມືອງ ພິມາຍ ໃນແຂວງໂຄສາດຂອງໄທ ປັດຈຸບັນ. ແຕ່ໃນຕຳນານອຸຣັງຄະທາດທີ່ພົບເຫັນສ່ວນຫຼາຍ ທາງຝ່າຍລາວກ່າວເປັນສຽງດຽວກັນວ່າ ແມ່ນເມືອງພວນ ຊຽງຂວາງປັດຈຸບັນ. ສ່ວນເມືອງໜອງທານຫຼວງ ແມ່ນຕັ້ງຢູ່ທິດຕາເວັນຕົກ ເມືອງສີໂຄດຕະບອງໄດ້ແກ່ເມືອງໜອງທານຈັງຫວັດສາກົນນະຄອນ ສ່ວນເມືອງໜອງທານນ້ອຍ ຕ້ອງຢູ່ຕາເວັນຕົກເຊັ່ນກັນ ເຊິ່ງປັດຈຸບັນ ໄດ້ແກ່ເຂດແຄວ້ນ ທີ່ເປັນເມືອງ ກຸມພະວາປີ ແຂວງ ອຸດອນປະເທດໄທ ດຽວນີ້. ສ່ວນເມືອງ ອິນຖະປະຖານະຄອນ ໄດ້ແກ່ນະຄອນວັດ ປະເທດ ກັມພູຊາປັດຈຸບັນ.

ຄອນ ແລະໃນຕອນທ້າຍໆ ຄືສະໄໝພະເຈົ້າຟ້າງຸ່ມ ຫ້ອນຮອມອານານຈັກລ້ານຊ້າງເປັນອັນໜຶ່ງອັນດຽວນັ້ນ ເພິ່ນ ເອີ້ນວ່າ ເມືອງກະບອງ. ໃນກາງສະຕະວັດ ທີ 18 ເມືອງຊາວຝຣັ່ງ ເຂົ້າມາສຳຫຼວດແມ່ນນ້ຳຂອງ ເພິ່ນພັດຂຽນແບບ ຜິດໆວ່າ (PEUNON) ເຊິ່ງໝາຍເອົາແຕ່ຊື່ ພະທາດພະນົມເທົ່ານັ້ນເປັນຫຼັກ. ຄຳວ່າ ເມືອງ ກະບອງນີ້ ອາດແມ່ນຊາວລາວທ້ອງຖິ່ນເປັນຜູ້ເອີ້ນ ເພື່ອສະດວກ ແລະງ່າຍໃນການຮຽດເອີ້ນເທົ່ານັ້ນ.

ອີງຕາມຕຳນານສ້າງພະທາດພະນົມທີ່ກ່າວໄວ້ເປັນຫຼັກຖານອັນນີ້ເຫັນວ່າ ມີຄວາມຈິງຢູ່ບໍ່ໜ້ອຍ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍດີ ເມືອງເບິ່ງຕາມພູມຖານ ທີ່ຕັ້ງ ທີ່ມີຕຳນານ ແລະບູຮານສະຖານຍັງຢືນໄວ້ ອານາເຂດທີ່ເປັນ ຣາຊະທານີ ອານານຈັກ ສີໂຄດຕະບອງໃນເມືອງກ່ອນ ແມ່ນເຂດເມືອງ ທ່າແຂກເກົ່າ ຫາປາກເຊບັ້ງໄຟ ທາງຝັ່ງລາວ ແລະບໍລິເວນທີ່ປັນເຂດເມືອງທາດພະນົມ ແຂວງ ນະຄອນພະນົມປະເທດໄທທາງຝັ່ງຂວາ ແມ່ນຳ້ຂອງດຽວນີ້ແທ້.

ແຕ່ອານາຈັກນີ້ຕັ້ງມາແຕ່ດົນນານປານໃດແລ້ວ ມີກະສັດສືບເຊື້ອ ຂັດຕິຍາວົງມາຈັກຊົ່ວກະສັດນັ້ນ ຍັງບໍ່ທັນມີເອກະສານ ໃດຍັງຢືນໃຫ້ຄວາມຄັກເທື່ອ. ອ້າງຕາມນັກປະຫວັດສາດລາວ ແລະຕ່າງປະເທດຫຼາຍທ່ານກ່າວໄວ້ ພຽງສົມມຸດຕິຖານວ່າ ອານາຈັກດັ່ງກ່າວ ຄົງສ້າງເນື້ອສ້າງຕົວຂຶ້ນມາໄດ້ໃນະຫວ່າງ ສະຕະວັດທີ 1 ຫາທີ 2 ແຫ່ງ ຄ .ສ. ແລ້ວຕໍ່ມາກໍເສື່ອມອຳນາດລົງ ຈົນໃນທີ່ສຸດກໍຖືກອຳນາດຂອງພູມິນ ເຂົ້າຄອບຄອງ ໃນ ຄ.ສ 550 . ຈາກນັ້ນຕົກມາຮອດ ປະມານ ຄ.ສ 600 ອຳນາດຂອມ ພູມິນ ກໍແຍກຕົວເປັນເອກະລາດພໍໃຜພໍມັນ ແລ້ວໝົດອິດທິພົນລົງ ສະພາບຂອງ ເມືອງສີໂຄດຕະບອງກໍພອຍມາໄດ້ເອກະລາດອີກ.

ເຫດທີ່ຊື່ວ່າ “ ສີໂຄດຕະບອງ ”

ນັກປະຫວັດສາດ ປັດຈຸບັນ ຍົງບໍ່ທັນເປັນເອກະພາບກັນໃນຄວາມວ່າ ສີໂຄດຕະບອງ ແມ່ນຊື່ຂອງອານານຈັກ ສີໂຄດຕະບອງບໍ່ ຫຼືຊື່ຂອງ ຣາຊະວົງ “ ສີໂຄດຕະບອງ ” ຫຼືອີກອັນໜຶ່ງກໍອາດເປັນຊື່ຂອງກະສັດຜູ້ກໍ່ຕັ້ງ ອານານຈັກນີ້ຜູ້ທຳອິດກໍອາດເປັນໄດ້. ບາງທ່ານໃຫ້ທັດສະນະວ່າ ແມ່ນເມືອງ ທີ່ຕັ້ງຂຶ້ນເພື່ອເປັນກຽດໃຫ້ແກ່ ພະພຸດທະເຈົ້າ “ ໂຄຕະມະ ” ຜູ້ເປັນພະສາສະດາແຫ່ງສາສະໜາພຸດກໍອາດເປັນໄປໄດ້ ເພາະ ສັບທີ່ວ່າ ໂຄຕະມະ ຫຼື ໂຄດົມ ອາດຜຸ່ນມາເປັນ ສີໂຄດ ໃນພາຍລຸນ ອີງຕາມສັດທາ ແລະຄວາມເຫຼື້ອມໃສຂອງພຸດທະມາມະກະທີ່ນັບຖືພຸດທະສາສະໜາມາແລ້ວໃນ ອານາຈັກນີ້ .

ເມື່ອມາເບິ່ງຕາມຕຳນານພະຍາຈັນທະເສນ ເຊິ່ງເປັນພະຍາອົງທຳອິດຕາມຕຳນານກ່າວໄວ້ ແລ້ວວ່າ ເປັນເຊື້ອສາຍຂອງ ກະສັດ ເມືອງສີໂຄດ ສືບໆກັນມາ ແລະມີຊື່ເປັນອົງທຳອິດໃນການກໍ່ສ້າງພະທາດພະນົມແລ້ວລະຫວ່າງສະຕະວັດ ທີ່ 7 ຫາທີ 8 ແລ້ວ. ເມືອງສີໂຄດຕະບອງຍັງແມ່ນເມືອງທີ່ຕັ້ງຢູ່ປາກເຊບັ້ງໄຟກໍໃຕ້ ແລະຄຳວ່າສ ສີໂຄດຕະບອງ ກໍຍັງປະກົດມາແຕ່ບັດນັ້ນ.

ເມືອງ ພະເຈົ້ານັ້ນທະເສນ ສິນພະຊົນ ບ້ານເມືອງເກີດວຸ້ນວາຍ ດ້ວຍສາເຫດໃດບໍ່ຊາບ ຜູ້ສືບຣາຊະທາຍາດຂອງພະອົງໄດ້ຍ້າຍມາຕັ້ງເມືອງໃໝ່ທາງຝັ່ງຂວາແມ່ນຳ້ຂອງ ເຊິ່ງເປັນທີ່ຕັ້ງພະທາດພະນົມ ປັດຈຸບັນ ແລ້ວໃຫ້ນາມເມືອງໃໝ່ວ່າ “ ມະນຸຂະນະຄອນ ” . ເວລານັ້ນຜູ້ນຳພາມາສ້າງເມືອງນັ້ນແມ່ນພະຍາອົງໃດ ເວລາໃດ ສັງເກດໃດ ທາງຕຳນານກໍບໍ່ໄດ້ກ່າວເຖິງ. ແຕ່ກ່າວໄວ້ພຽງແຕ່ວ່າ ເມື່ອຕັ້ງເມືອງຂຶ້ນແລ້ວ ປະຊາຣາສະດອນ ແລະເສນາອາມາດ ໄດ້ເຊີນເອົາເຈົ້ານາງ ເທວະບຸບຜາ ເຊິ່ງພະກະນິຖານີ ເຈົ້ານັ້ນທະເສນຂຶ້ນຄອງຣາດແທນ.

ພະນາງ ເທວະບຸບຜາ ຄອງເມືອງມາໄດ້ຈັກປີ ກໍບໍ່ບອກແຈ້ງ ຮູ້ພຍາແຕ່ວ່າ ເມືອງພະນາງ ສິນພະຊົນ ປະຊາຣາສະດອນໄດ້ເຊີນເອົາເຈົ້າ ສຸມິດຕະ ທັມມະວົງສາ ຂຶ້ງຄອງຣາດແທນ –ແລະໃນກະສັດອົງນີ້ເອງທີ່ ອານານຈັກ ມະນຸຂະນະຄອນມີຄວາມເປັນໃຫ່ງຈະເລີນຮຸ່ງເຮືອງຈົນເປັນທີ່ຮັບຮູ້ຈາກຫຼາຍ

ເມືອງໃນລ່ອງແມ່ນ້ຳຂອງຕອນກາງ ທາງເໜືອ ຂະຫຍາຍ ອານານເຂດມາຮອດເມືອງວຽງຈັນ - ວຽງຄຳ⁴ ທາງທິດໃຕ້ມາຮອດເຂດແດນ ເມືອງຈາມປານະຄອນ ທາງທິດຕາເວັນຕົກ ຂະຫຍາຍ ໄປຮອດເຂດເມືອງ ພິມາຍ ເມືອງສາເກດນະຄອນ ເຊິ່ງເປັນເຂດແຄວ້ນແຂວງຮ່ອຍເອັດ ໂຄຣາດ ໄຊ ຍະພູມ ປະເທດໄທດຽວນີ້ ເຊິ່ງມີ ອານານເຂດຕິດກັບ ອນາຈັກທາຣາວະດີຂອງມອນໃນສະໄໝນັ້ນ.

ເມື່ອ ພະເຈົ້າ ສຸມິດຕະທັມມະວົງສາ ສິ້ນພະຊົນແລ້ວ ພະຍາ ນິຣຸດທະຣາດ ກໍຂຶ້ນຄອງຣາດແທນ. ແຕ່ໃນເວລານັ້ນ ອຳນາດຂອງອັງກິດ ມີອຳນາດຂຶ້ນສູງສຸດ ແລ້ວພະຍານິຣຸດທະຣາດກໍຕົກຢູ່ໃນ ອຳນາດຂອງ ອັງກິດໂດຍກົງ ເຊິ່ງໃນຄາວນັ້ນ ອຳນາດຂອງມະຫາຊະການຂອງ ພະເຈົ້າ ວໍຣະມັນທີ່ ເຈັດ ໄດ້ຂຶ້ນມາຕັ້ງເມືອງປົກຄອງ ທີ່ຊາຍຟອງແລ້ວ⁵ ຫ່າງຈາກວຽງຈັນໄປທາງທິດໃຕ້ປະມານ 15 ກິໂລ ແມັດ ໃນ ຄ.ສ 1181.

ອ້າງຕາມຫຼັກຖານ ທາງບຸຮານວິທະຍາແລ້ວ ພິສັດເກດໄດ້ວ່າ ຢ່າງໜ້ອຍພວກຂອມແຫ່ງອັງກິດ ໄດ້ ແຜ່ອຳນາດຂອງຕົນກວມເອົາລ່ອງແມ່ນ້ຳຂອງຕອນກາງ ໃນສະຕະວັດ ທີ 9 ຫາ 11 ແລ້ວຄ່ອຍໆ ເສື່ອມອຳນາດໃນທ້າຍສະຕະວັດທີ 11 ຫາສະຕະວັດທີ 13.

ເວລານັ້ນ ອຳນາດຂອງ ອນາຈັກ ສຸໂຂໄທ ແລະ ອະໂຍທະຍາ ໄດ້ມາມີບົດບາດໃນລ່ອງແມ່ນ້ຳ ເຈົ້າພະຍາ ສາມາດມີອຳນາດເໜືອພວກຂອມ ໃນອານາເຂດຂອງຂອມດ້ານຕາເວັນອອກ ຈົນເຮັດ ໃຫ້ຂອມ ແລະສຸໂຂໄທ ຍົກກຳລັງທັບຕີຍາດດິນແດນກັນຫຼາຍເທື່ອ ແລ້ວໃນທີ່ສຸດ ອັງກິດໄດ້ເສັຽ ເມືອງໃຫ້ແກ່ສະຫຼາມ.

ຂະນະດຽວກັນ ທາງອານາຈັກລ້ານຊ້າງຊຽງດົງຊຽງທອງກໍພະຍາຍາມແຜ່ອຳນາດຂອງຕົນລົງມາ ທາງໃຕ້ ເຖິງເມືອງສີໂຄດຕະບອງ ແລະໃນທີ່ສຸດກໍໄດ້ ສົ່ງພະຍາຣາມບັນດິດມາປົກຄອງເມືອງ ສີໂຄດ ຕະບອງໄດ້ ໃນ ຄ.ສ 1258. ຈົນມາຮອດສະຕະວັດທີ 14 ສະໄໝທີ່ພະເຈົ້າຟ້າງຸ່ມມະຫາຣາດ ທ້ອນ ໂຮມແຜ່ນດິນລ້ານຊ້າງ ເວລານັ້ນມີເຂື່ອນສາຍຂອງພະຍາຣາມບັນດິດ ປົກຄອງສືບໆກັນມາ ຄືພະຍາ ສາມລ້ານ ພະຍາ ຈັນທະເສນ ພະຍາແປດບໍ່ ຄອງເມືອງຕໍ່ກັນມາ ແລ້ວຖືກກອງທັບພະເຈົ້າຟ້າງຸ່ມຮິບ ໂຮມເຂົ້າເປັນລ້ານຊ້າງອັນໜຶ່ງອັນດຽວ.

ແລ້ວເມືອງ ສີໂຄດຕະບອງກໍຢູ່ໃນ ວົງສາຄະນາຍາດຊາດລາວມີຮອດປັດຈຸບັນນີ້.

⁴ ໃນຕຳນານການສ້າງເມືອງວຽງຈັນກ່າວວ່າ ທ້າຄຳບາງ ໄດ້ຮັບ ຣາຊະອະນຸຍາດ ຈາກພະຍາສຸມິດຕະທັມມະວົງສາ ໃຫ້ມາສ້າງເມືອງ ທີ່ໜອງຄັນແທ ເສື່ອນ້ຳ ເຊິ່ງເປັນເຂດໜອງຈັນ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ປັດຈຸບັນເປັນເມືອງຈື່ນມາ ໃຫ້ຊື່ວ່າ ມເມືອງຈັນທະບຸຣີ ສີສັດຕະນາກ

⁵ ໃນຕຳນານເມືອງສີໂຄດກ່າວວ່າ ຍ້ອນພະຍານິຣຸດທະຣາດອ່ອນແອ ບໍ່ຕັ້ງຕົນຢູ່ໃນຄອງ ຣາຊະທິດພິຣາຊະທັມ ແລະສິນທັມ ຈຶ່ງເປັນເຫດໃຫ້ບ້ານເມືອແງ ລື້ມຈົມເສັຍຄວາມເປັນໃຫ້ແກ່ຂອມ ອັງກິດໃນທີ່ສຸດ

ສັງລວມລັກສະນະພິເສດຂອງເນື້ອທີ່ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດພູຫີນປູນ

ສະກຸນພາບ: ກົກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນເປັນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດຕາມດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 164/ນຍ ໃນປີ 1993. ໃນນີ້ຊື່ພາສາອັງກິດໄດ້ປ່ຽນຈາກ Khammouane Limestone ມາເປັນ Phou Hin Poun . ໃນປີ 1999.

ທີ່ຕັ້ງ: ຕັ້ງຢູ່ທິດຕາເວັນຕົກຂອງແຂວງຄຳມ່ວນ, ສ.ປ.ປ.ລາວ, ຢູ່ລະຫວ່າງເສັ້ນທາງເລກທີ 12, 13 ແລະ ເລກ 8 ແລະ ພູພຽງນາກາຍ. (ເບິ່ງແຜນທີ່ 1 ໃນໜ້າ.. ແລະ ແຜນ ທີ່ 2 ໃນໜ້າ.. ແຂວງ ຄຳມ່ວນ.

ແຂວງ: ຄຳມ່ວນ

ເນື້ອທີ່: ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ພູຫີນປູນ ກວມເນື້ອທີ່ຂອງ 5 ຕົວເນື້ອງຄື: ເນື້ອງຫີນປູນ (ກວມ 54% ຂອງເນື້ອທີ່ດຳລັດ 164/ນຍ), ທ່າແຂກ (4%), ມະຫາໄຊ (1%), ຍົມມະລາດ (24%), ແລະ ນາກາຍ (17%).

ເນື້ອທີ່: ອີງຕາມດຳລັດ ເລກທີ 164/ນຍ. ເນື້ອທີ່ທັງໝົດຂອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງນີ້ມີ 150,000 ຮຕ , ແຕ່ຕົວເລກເນື້ອທີ່ດັ່ງກ່າວ ປະກົດວ່າມີບໍ່ອບກວ່າຄວາມເປັນຈິງ. ເນື້ອທີ່ຕົວຈິງ ໃນດຳລັດ 164/ນຍ 225.000 ha. ເນື້ອທີ່ທີ່ສະເໜີທີ່ແນ່ນອນຄັ້ງສຸດທ້າຍ 281.500ha (2815 sqkm)

ຊາຍແດນ: ອີງຕາມດຳລັດເລກທີ 164/ນຍ. ຊາຍແດນຂອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງນີ້ທາງທິດເໜືອ ແລະ ຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອ ແມ່ນເລາະລຽບຕາມສາຍນ້ຳຫີນປູນ. ດ້ານຕາເວັນຕົກເຂດແດນດັ່ງກ່າວແມ່ນເລາະຕາມສັນສຸດຂອງສາຍພູຫີນປູນ. ທາງຕາເວັນຕົກສ່ຽງໄຕ້ຕິດກັບສາຍນ້ຳໂດນ ແລະ ເສັ້ນທາງເລກທີ 12 ກ່ອນຈະເຖິງເນື້ອງຍົມມະລາດຫຼັງຈາກນັ້ນຊາຍແດນດັ່ງກ່າວໄດ້ເລາະລຽບໄປຕາມຮ່ອມພູລະຫວ່າງພູພຽງນາກາຍແລະສາຍພູຫີນປູນຈົນເຖິງນ້ຳຫີນປູນ, ຂອບເຂດຊາຍແດນເຫຼົ່ານີ້ແລະພື້ນທີ່ໆ ຄວບຈັດສັນຄືກັບພາກສ່ວນນຶ່ງຂອງປ່າສະຫງວນໃດ້ສະແດງໃນແຜນທີ່ 4 ແລະ ພື້ນທີ່ສະເໜີເປັນປ່າສະຫງວນຕື່ມຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດຂອບເຂດເປັນຄັ້ງສຸດທ້າຍໃດ້ສະແດງໃວ້ໃນແຜນທີ່ 7.

ການເຂົ້າຫາ

ເນື້ອທີ່: ເສັ້ນທາງເຂົ້າຫາເນື້ອທີ່ພູຫີນປູນທັງໝົດມີດັ່ງນີ້:

ເສັ້ນທາງຕາມສາຍສົ່ງໄຟຟ້າ ແຮງສູງນ້ຳເທິນຫີນປູນຈາກເສັ້ນທາງເລກທີ 8 ເຖິງບ້ານ ນາພວກ, ເສັ້ນທາງນ້ຳໄຮ-ກອງລໍ (ກຳລັງກໍ່ສ້າງ); ນ້ຳຫີນປູນ; ເສັ້ນ

ທາງ ບ້ານຫີນບູນ-ບ້ານບໍ່ແວ່ງ (ໃຊ້ໄດ້ທັງສອງລະດູ); ເສັ້ນທາງບ້ານນາຄື (ໃຊ້ໄດ້ສະເພາະ ໃນລະດູແລ້ງ); ນ້ຳປາກັນ ແລະ ນ້ຳໂດນໃຊ້ໄດ້ສະເພາະລະດູພົນ) ເຂດແຫ່ງນ້ຳໂດນ ຕອນເທິງ (ມີເສັ້ນທາງລະດູແລ້ງຫລາຍເສັ້ນ); ເສັ້ນທາງເລກທີ 12; ເສັ້ນທາງເລກທີ 12- ບ້ານວຽງ (ເສັ້ນທາງວິບາກໃຊ້ໄດ້ສະເພາະລະດູແລ້ງ) ເສັ້ນທາງເລກ 8- ເສັ້ນ ທາງບ້ານນາທອນ (ຈາກພູພຽງນາກາຍ, ໃຊ້ໄດ້ສະເພາະລະດູແລ້ງ)

ໝູ່ບ້ານ ແລະ ປະຊາກອນ

ຈຳນວນໝູ່ບ້ານໃນແຕ່ລະປະເພດ						
ເມືອງ	ໝູ່ບ້ານ	I	II	III	IV	ຈຳນວນພົນ
ຫີນບູນ	64	15	32	9	8	19.037
ທ່າແຂກ	11		4	3	4	
ມະຫາໃຊ	8		5	2	1	
ຍົມມະລາດ	12		6	3	3	
ນາກາຍ	14		7	4	3	
ຮ່ວມ	109	15	54	21	19	

- ປະເພດ I: ບ້ານທີ່ມີຂອບເຂດທັງໝົດນອນຢູ່ໃນເນື້ອທີ່ປ່າສະຫງວນ (ເນື້ອທີ່ປຸກສ້າງ, ເນື້ອທີ່ກະສິກຳ, ເນື້ອທີ່ປ່າຊົມໃຊ້ ແລະ ອື່ນໆ).
- ປະເພດ II: ບ້ານທີ່ມີຂອບເຂດທັບກັບຊາຍແດນປ່າສະຫງວນ, ເຊັ່ນມີບາງສ່ວນຂອງເນື້ອທີ່ບ້ານນອນຢູ່ໃນເຂດປ່າສະຫງວນ.
- ປະເພດ III: ບ້ານທີ່ມີຂອບຊາຍແດນຕິດຈອດກັບເຂດປ່າສະຫງວນເຊັ່ນ: ມີເນື້ອທີ່ຢູ່ນອກປ່າສະຫງວນ ແຕ່ມີເນື້ອທີ່ສ່ວນນ້ອຍໆ ນອນຢູ່ໃນເຂດແດນປ່າສະຫງວນ.
- ປະເພດ IV: ບ້ານທີ່ມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດນອນຢູ່ໃນເຂດປ່າສະຫງວນ ແລະ ບໍ່ມີເຂດແດນຕິດຈອດກັບຊາຍແດນປ່າສະຫງວນແຕ່ອາໄສແຫຼ່ງປ່າສະຫງວນເປັນແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນໃນບາງດ້ານ.

ສ່ວນປະສົມ

ຂອງເຜົ່າຊົນ: ລາວລຸ່ມ, (ກະເລີງ, ໄທບໍ່, ໄທສາມ, ແລະ ເມີ້ຍ). ລາວເທິງ: ມາກ່ອງ (ຂວາ, ໂຕຣ) - ສ່ວນໃຫຍ່ອາໄສຢູ່ທາງດ້ານຕາເວັນອອກ ຂອງເຂດ ປ່າສະຫງວນ.

ການປະກອບສ່ວນອັນສຳຄັນຕໍ່ລະບົບປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ.

I. ຄຸນຄ່າດ້ານທາງ
ຊີວະນາໆພັນ

- ພູຫີນປູນມີລັກສະນະແຕກຕ່າງກັບປ່າສະຫງວນແຫ່ງອື່ນໆ ໃນ ສປປ ລາວ. ມັນມີພຽງນຶ່ງໃນສອງແຫ່ງຂອງເຂດປ່າສະຫງວນທີ່ເປັນພູຫີນໃນພາກກາງອິນໂດຈີນ (ອີກແຫ່ງນຶ່ງແມ່ນພູຫີນໜາມໝໍ່) ມັນເປັນເຂດປ້ອງກັນເຂດທີ່ມີລັກສະນະພິເສດທາງດ້ານຊີວະພູມສັນຖານຢູ່ຢ່າງຈໍາກັດໃນພາກຕາເວັນຕົກ ແລະ ມັນຍັງຮັກສາຊີວະນາໆພັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງລວມທັງຄຸນຄ່າດ້ານອື່ນໆ ອີກດ້ວຍ. ນອນນັ້ນໃນຈໍານວນເຂດປ່າສະຫງວນ ສອງແຫ່ງທີ່ກ່າວມານັ້ນ, ພູຫີນປູນຍັງມີການປະກອບສ່ວນອັນພິເສດໂດດເດັ່ນທີ່ບໍ່ມີໃຜຄິດໃນລະບົບປ່າສະຫງວນແຫ່ງອື່ນດ້ວຍ.
- ມີຄວາມສໍາຄັນລະດັບໂລກເພາະວ່າເປັນເຂດນຶ່ງໃນສອງແຫ່ງ (ເຂດອື່ນແມ່ນປ່າສະຫງວນນ້ຳກະດິງ) ຊຶ່ງໄດ້ຄົ້ນພົບວ່າເປັນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງໂຕໂຄ່ງ (Fruncois Langur.) ຊຶ່ງມີລະບົດພັນຍ່ອຍວ່າ Laotum).
- ມີປະຊາກອນຂອງລົງ ອາສໍາ (Assamese Macaques) ແລະ ທະນີ ອາໄສຢູ່ຊຶ່ງກືວ່າມີຄວາມສໍາຄັນໃນລະດັບຊາດ.
- ສະໜອງສ່ວນນຶ່ງຂອງເຂດຫາກິນ ສໍາລັບຝູງຊ້າງປ່າ ທີ່ກືວ່າເປັນຝູງນຶ່ງ ໃນສອງຝູງທີ່ມີຈໍານວນຫຼາຍທີ່ສຸດ ທີ່ພົບເຫັນໃນ ສປປ ລາວ.
- ເປັນສ່ວນນຶ່ງທີ່ສໍາຄັນຂອງເຂດອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງທີ່ມີເນື້ອທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ນອນຢູ່ແຫຼ່ງນ້ຳເທິນ.
- ມີປະຊາກອນຂອງ ເຍືອງ ອັນມີຄວາມສໍາຄັນ ລະດັບຊາດອາໄສຢູ່.
- ມີເຈ້ຍອາໄສຢູ່ຢ່າງໜ້ອຍ 43 ລະບົດ (ກືວ່າເປັນເຂດປ່າສະຫງວນ ທີ່ມີລະບົດພັນຂອງເຈ້ຍຫຼາຍທີ່ສຸດອາໄສຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ.
- ໄດ້ລວມເອົາເນື້ອທີ່ໆພົບເຫັນນົກ ກິນແມງໄມ້ (Sooty Babbler) ຊຶ່ງເປັນນົກພັນນຶ່ງທີ່ອາໄສຢູ່ນໍາພູຫີນປູນທີ່ຫາຍາກ, ມັນປະກົດພົບເຫັນໃນພຽງບາງແຫ່ງເທົ່ານັ້ນໃນພາກກາງຂອງລາວແລະ ສສ ຫວຽດນາມ.
- ມີ ນົກ Limestone Leaf Warbler ອາໄສຢູ່ (ອາດເປັນລະບົດພັນໃໝ່)
- ມີຈໍານວນລະບົດພັນຂອງເຕົ້າຫຼາຍກວ່າທີ່ພົບເຫັນໃນເຂດພູຫີນໜາມໝໍ່ 2 ເທົ່າຕົວ.
- ມີຄວາມສໍາຄັນລະດັບຊາດ ໃນການອະນຸລັກສັດເລືອຄານ.
- ມີສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນ້ຳນົມ ທີ່ສໍາຄັນອາໄສຢູ່ຢ່າງໜ້ອຍ 11 ລະບົດ, ນົກສໍາຄັນ 6 ລະບົດ ແລະ ເຕົ້າ 14 ລະບົດ.

II. ຄຸນຄ່າທາງດ້ານແຫຼ່ງນ້ຳ

- ຕອບສະໜອງໃຫ້ແກ່ການປ້ອງກັນແຫຼ່ງນໍ້າ ສ່ວນນຶ່ງໃຫ້ແກ່ນໍ້າຫີນບູນ, ນໍ້າປະກັນ ແລະ ນໍ້າໂດນ ແລະ ລະບົບນໍ້າປະປາຂອງຕົວເມືອງທ່າແຂກທີ່ໄດ້ມາຈາກແຫຼ່ງນໍ້າໄດ້ດືນຢູ່ໄກ້ກັບເສັ້ນທາງມະຫາໄຊ ຕັ້ງຢູ່ປະມານ 10 ກລມ ຫ່າງຈາກເມືອງທ່າແຂກໄປຫາທິດຕາເວັນອອກ.

III. ຄຸນຄ່າທາງດ້ານວັດທະນາທຳ.

- ມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານປະຫວັດສາດ ອັນສຳຄັນກ່ຽວເນື່ອງກັບສົງຄາມອິນດູຈີນ(ເຂດສະໜາມລົບ)
- ມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານວັດຖຸບູຮານ ແລະ ວັດທະນາທຳອັນສຳຄັນກ່ຽວເນື່ອງກັບ, ຊາກຫັກພັງຂອງການຕັ້ງກຳນົດຂອງຄົນໃນສະໄໝກ່ອນ
- ມີທາດ ແລະ ພະຈຳນວນຫຼວງຫລາຍຢູ່ໃນກຳພູຫີນບູນ.
- ມີປ່າໄມ້ ແລະ ເນື້ອທີ່ຫລາຍແຫ່ງເປັນທີ່ສັກກະລະບູຊາ(ສັກສິດ)
- ໃນບ້ານສັນນິຖານວ່າ ເຂດຕັ້ງເມືອງເກົ່າແກ່ທີ່ເອີ້ນກັນວ່າ: “ອາລາມ” ໃນເຂດນີ້ມີ
- ເນື້ອທີ່ຫລາຍກວ່າ 20 ຮຕ ທີ່ປະກົດເຫັນຊາກຫັກພັງຂອງສິ່ງກໍ່ສ້າງທີ່ເຮັດດ້ວຍດິນຈີ່.
- ໃນບ້ານນາຄື ຍັງມີທາດດິນຈີ່ຫຼົງເຫຼືອຢູ່.
- ມີກຳຫລາຍກ່ວາ 150 ແຫ່ງ.

IV. ຄຸນຄ່າດ້ານອື່ນໆ

- ມີທິວທັດອັນສວຍສົດງົດງາມທີ່ສຸດ.

ໂອກາດອັນສຳຄັນ

- ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ສູງທີ່ສຸດໃນການພັດທະນາ ການທ່ອງທ່ຽວທຳມະຊາດ.
- ກຳສ້າງເຂດເຊື່ອມຕໍ່ໄປສູ່ປ່າສະຫງວນອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ປ່າສະຫງວນນາກາຍ - ນໍ້າເທີນແລະ ນໍ້າກະດິງຈະເປັນໂອກາດອັນດີໃນການປັບປຸງການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນອັນສຳຄັນຂອງທຸກໆເຂດ.
- ກຳຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ປ່າສະຫງວນອອກໄປຕື່ມໂດຍກວມເອົາພູໄຮ/ທົງຮາບພູມອນແລະເນີນພູຂອງພວກມັນຈະສ້າງເງື່ອນໄຂເຮັດໃຫ້ສາມາດປ້ອງກັນປະຊາກອນຂອງຊ້າງປ່າແລະ ເມືຍ ແລະ ຈະສາມາດເສີມຄຸນຄ່າທາງດ້ານອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຄຸນຄ່າທາງດ້ານທ່ອງທ່ຽວທຳມະຊາດຂອງພວກມັນໄດ້.ອາດຈະສ້າງເປັນເຂດຮັກສາພັນສັດປ່າໃນອານາຄົດ

- ມີພົບດີແກ່ວຽກງານສຶກສາຄົ້ນຄວ້າໂດຍສະເພາະການສຶກສາລະບົບນິເວດຂອງ ກຳ.

ລັກສະນະພິເສດທາງດ້ານ

ກາຍະພາບ

ພູຫີນບູນ ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນສາຍພູຫີນບູນທີ່ມີຄວາມສູງຊັນ ປະກອບດ້ວຍສາຍພູສະລັບ ສັບຊ້ອນແລະມີເຫວເລິກ. ບອກນັ້ນຍັງມີກຳປາກົດຢູ່ຫຼາຍບ່ອນ, ມີຈອມພູສູງເກືອ 1500 ມ. ໄກ້ກັບພູມອນ. ຮ່ອມພູທີ່ປະກອບພື້ນທີ່ຮາບພຽງມີຂະໜາດແຕ່ 200-300 ເຮັກຕາ ເກືອ 40 ຕະລາງກິໂລແມດ ກະຈາຍຢູ່ຕາມຮ່ອມພູ. ບອກນັ້ນ ຍັງມີແມ່ນ້ຳທີ່ ສຳຄັນຫຼາຍສາຍເລັ່ນ: ນ້ຳ ຫີນບູນ ຢູ່ທາງທິດເໜືອແລະທິດຕາເວັນຕົກ; ນ້ຳປະເຕັນ, ນ້ຳປະກັນ ແລະນ້ຳໂດນ ຢູ່ທາງທິດຕາເວັນຕົກແລະທາງທິດໃຕ້. ສາຍນ້ຳທີ່ກ່າວນີ້ ມີ ບາງສ່ວນໄດ້ໄຫຼລອດກຳຢູ່ຫຼາຍຈຸດຊຶ່ງຈຸດທີ່ໃຫຍ່ທີ່ສຸດປາກົດເຫັນຢູ່ລະຫວ່າງບ້ານ ກອງລໍ ແລະ ບ້ານ ນາຕານ ຕາມລຳນ້ຳ ຫີນບູນ ທີ່ສາມາດເຂົ້າເກືອໄດ້ດ້ວຍເຮືອ.

ລະດັບຄວາມສູງ

ການຈັດຊັ້ນປະເພດແຫຼ່ງນ້ຳອີງໃສ່ດຳລັດເລກທີ 164/ນຍມີດັ່ງນີ້: ປະເພດ I- 37 %, ປະເພດ II- 31 %, ປະເພດ III -14 %, ປະເພດ IV-13 % ແລະ ປະເພດ V-5 % .

ການປົກຄຸມຂອງປ່າໄມ້

ການປົກຄຸມຂອງປ່າໄມ້ໃນເນື້ອທີ່ດັ່ງກ່າວໄດ້ປະເມີນໂດຍໂຄງການປະເມີນການປົກຄຸມ ປ່າໄມ້ (FCMP) ພາຍໃຕ້ການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງອົງການແມ່ນນ້ຳຂອງ (MRC) ແລະ ອົງ ການ GTZ. ການປະເມີນດັ່ງກ່າວໄດ້ແປຈາກພາບກຳລັງດາວທຽມ Landsat TM ຂອງ ປີ 1996-97. ແຕ່ຂອບເຂດປ່າສະຫງວນທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການປະເມີນພັດບໍ່ ແມ່ນຂອບເຂດຄຸ້ມຄອງທີ່ກຳນົດ (ເບິ່ງໃນແຜນການຈັດສັນຂັ້ນຕົ້ນໃນພາກການບັນ ລະຍາຍກ່ຽວກັບຊາຍແດນ). ຊາຍແດນທີ່ນຳໃຊ້ນີ້ບໍ່ສອດຄ່ອງກັບຊາຍແດນທີ່ໄດ້ກຳ ນົດເປັນທາງການຕາມດຳລັດ 164/ນຍ. ລາຍລະອຽດໃນຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້ບົ່ງບອກໃຫ້ ເຫັນເກືອສັດສ່ວນການປົກຄຸມຂອງແຕ່ລະປະເພດປ່າໃນຊາຍແດນປ່າສະຫງວນທີ່ ເປັນທາງການຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນດຳລັດ 164/ນຍ.

ລະຫັດປ່າໄມ້	ເນື້ອທີ່ (ຮຕ)	ເປີເລັນຂອງເນື້ອທີ່
	ລວມ	

ປ່າດົງດິບ/ປ່າປະສົມ/ປົກຄຸມແບບຕໍ່ເນື່ອງ, ຄວາມໜາແໜ້ນຂອງການປົກຄຸມສູງ (11,12)	3,019	1,7 %
ປ່າດົງດິບ/ປ່າປະສົມ/ປົກຄຸມແບບຕໍ່ເນື່ອງ, ຄວາມໜາແໜ້ນຂອງການປົກຄຸມປານກາງ(12,18)	19,354	10,7 %
ປ່າດົງດິບ/ປ່າປະສົມ, ມີການປົກຄຸມກະແຈກກະຈາຍ (13,19)	886	0,5 %
ປ່າປະສົມປົກຄຸມແບບຕໍ່ເນື່ອງ(20)	3,123	1,7 %
ປ່າປະສົມປົກຄຸມກະແຈກກະຈາຍ (22)	116	0,06 %
ປ່າດົງດິບແລະປ່າພຸ່ມ(61,63,65)	55,983	31,1 %
ປ່າໂຄກແລະປ່າພຸ່ມ (64)	440	0,25 %
ດານຫີນ	93,250	51,8 %
ສວນ (81,82)	350	0,19 %
ດິນກະສິກຳ	3,628	2,0 %
ລວມ	180,149	100,00 %

ປະເພດປ່າທີ່ສຳຄັນ¹

ປ່າເຄິ່ງດົງດິບ, ປ່າເຄືອເຂົາແລະປ່າໄມ້ປ່ອງ, ປ່າປະສົມ, ປ່າໂຄກປະສົມ. ບັນດາພືດພັນທີ່ເກີດຢູ່ຕາມພື້ນທີ່ຮາບຕາມຮ່ອມພູ/ ກວນ ໄດ້ມີສະພາບປ່ຽນແປງຢ່າງໜັກໜ່ວງ ແລະ ປ່ຽນແທນໂດຍສະນິດພັນສຳຮອງ(ຂໍ້ມູນຈາກບົດລາຍງານ BIORAP ຂອງອົງການ WWF, 1998).

ປະເພດປ່າທີ່ສຳຄັນ

ປ່າເຄິ່ງດົງດິບ, ປ່າເຄືອເຂົາ ແລະປ່າໄມ້ປ່ອງ, ປ່າປະສົມ, ປ່າໂຄກປະສົມ. ບັນດາພືດພັນທີ່ເກີດຢູ່ຊັ້ນລ່າງເທິງໜ້າດິນຢູ່ໃນພື້ນທີ່ ກວນຕ່າງໆ ໂດຍລວມແລ້ວໄດ້ຕົກຢູ່ໃນສະພາບປ່ຽນແປງຢ່າງໜັກໜ່ວງ ແລະປ່ຽນແທນໂດຍສະນິດພັນສຳຮອງ.

ລັກສະນະຂອງປະເພດກິນທີ່ຢູ່ອາໄສອື່ນໆ:

---

¹ ໝາຍບອກວ່າປະເພດປ່າແລະປະເພດຂອງການປົກຄຸມຂອງປ່າໄດ້ນຳໃຊ້ຫຼັກການໆ ຈັດປະເພດແຕກຕ່າງກັນຊຶ່ງບອກໃຫ້ເຫັນບັນຫາທີ່ສຳຄັນໃນການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ໃນ ສປປ ລາວ ແລະຍັງບໍ່ທັນມີຫຼັກການສຳລັບການຈັດປະເພດປ່າແລະກິນທີ່ຢູ່ອາໄສທຳມະຊາດອັນແນ່ນອນ.

ຍັງມີພື້ນທີ່ປ່າໄລ່ງແຈ້ງແລະພື້ນທີ່ເປັນຫີນປູນທີ່ກວ້າງໃຫຍ່, ກ້ຳຫຼາຍແຫ່ງ, ພື້ນທີ່ດິນທາມຈຳນວນນຶ່ງຊຶ່ງໃນນັ້ນລວມມີໝອງນ້ຳຫຼາຍແຫ່ງ, ພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ເສື່ອມຕໍ່ກັບເຂດປ່າສະຫງວນພູພຽງນາກາຍແລະເຂດປ່າສະຫງວນນ້ຳກະດິງ.

ສະກຸ່ມຂອງສັດທີ່ມີກະດູກສັນຫຼັງ:

ປະເພດ	ຈຳນວນສະນິດພັນ	ສະນິດທີ່ສຳຄັນ
ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມ	113	18(6) ²
ນົກ	160	6
ສັດເລືອຄາບ	81	14 ³
ສັດເຄິ່ງປົກເຄິ່ງນ້ຳ	47	?
ປາ	145	?

ໝາຍເຫດ: ສະເພາະຕົວເລກທີ່ມີສີເຂັ້ມເທົ່ານັ້ນທີ່ໄດ້ມາຈາກການສຳຫຼວດທີ່ໄວ້ໃຈໄດ້.

ສາຍເຫດຂອງການສະເໜີໃຫ້ມີການ

ຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ປ່າສະຫງວນພູຫີນປູນ:

ສາຍເຫດທີ່ສະເໜີຂະຫຍາຍຂອບເຂດປ່າສະຫງວນໄປກວມເອົາພູອາກ ແລະ ພູມອນ-ພູໄຮ-ພູຮັງຮ້ອນ ຊຶ່ງຕັ້ງຢູ່ທາງທິດເໜືອຂອງປ່າສະຫງວນ ພູຫີນປູນກໍເພາະວ່າເຂດດັ່ງກ່າວມີຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານທຳລະນິວິທະຍາ ແລະ ການສຶກສາພັນພືດພັນສັດ, ນອກຈາກນີ້, ເຂດດັ່ງກ່າວຍັງມີຄວາມສຳພັນທາງນິເວດວິທະຍາກັບເຂດປ່າສະຫງວນອີກດ້ວຍ. ເນື້ອທີ່ສະເໜີນີ້ຍັງບັນຈຸເອົາເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້ອັນກວ້າງໃຫຍ່ແລະກິ່ນອາໃສທຳມະຊາດທີ່ຍັງບໍ່ທັນຖືກລົບກວນ. ເນື່ອງຈາກວ່າເຂດນັ້ນອນຢູ່ໃນລະດັບສູງກວ່າ ແລະ ລູ່ມກວ່າ ພູຫີນປູນ, ດັ່ງນັ້ນ ມັນອາດຈະມີບັນດາພືດພັນແປກໆ ແລະບໍ່ເຄີຍມີໃນເຂດປ່າສະຫງວນເກີດຂຶ້ນຢູ່ກໍເປັນໄດ້. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, ເຂດດັ່ງກ່າວຍັງນອນຢູ່ໃນເນື້ອທີ່ໄດ້ນຳສະເໜີໃຫ້ເປັນເຂດເສື່ອມຕໍ່ລະຫວ່າງປ່າສະຫງວນນ້ຳເທີນແລະນ້ຳກະດິງທີ່ຈະສ້າງໃຫ້ເປັນທາງຜ່ານແລະເປັນເຂດອາໃສຂອງຊ້າງປ່າແລະເມີຍກໍເປັນໄດ້. ຢູ່ຕາມເປັນພູແລະຮ່ອມພູເຂດພູອາກຈະມີໂປ່ງເກືອທຳມະຊາດຢູ່ຫຼາຍແຫ່ງແລະເປັນທາງຜ່ານທີ່ມີປ່າໄມ້ປົກຄຸມເສື່ອມຕໍ່ລະຫວ່າງເຂດປ່າສະຫງວນແລະນາກາຍ. ເຂດເສື່ອມຕໍ່ດັ່ງກ່າວມີຄວາມສຳຄັນສຳລັບການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງຊ້າງປ່າແລະເມີຍໃນລະຫວ່າງ

² ປະຈຸບັນນີ້ການບັນທຶກສະນິດພັນທີ່ສຳຄັນຂອງສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມແບບລົ່ວຄາວມີຢູ່ 6 ລາຍການ.
³ ສະນິດພັນຂອງເຕົ້າທັງໝົດທີ່ມີຢູ່ໃນລາວກືວ່າລ້ວນແຕ່ມີຄວາມສຳຄັນ.

ສອງເຂດດັ່ງກ່າວ. ນອກນັ້ນ ມັນອາດເປັນທາງຜ່ານທີ່ສໍາຄັນຂອງບັນດາສັດປ່າປະເພດອື່ນໆອີກເຊັ່ນ: ເສືອໂຄ່ງ, ແມວປ່າ, ນົກ ກົກ, ກວາງ ແລະຍັງມີຄວາມສໍາຄັນສໍາລັບການຮັກສາຄຸນຄ່າທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນອື່ນໆອີກດ້ວຍ. ເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້ແລະພູຫີນປູນໃນພື້ນທີ່ນ້ອຍໆຢູ່ທາງພາກເໜືອແລະພາກຕາເວັນຕົກມີຄຸນຄ່າສູງທາງດ້ານກຸ້ນອາໄສແລະຄຸນຄ່າທາງດ້ານທົວທັດທໍາມະຊາດ.

ຄວາມເປັນມາຂອງການຈັດສັນ(07/00):

ເຂດດັ່ງກ່າວໄດ້ປະກາດເປັນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ຕາມດໍາລັດ 164/ນຍ, 1993. ການຈັດສັນໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນຂຶ້ນໃນປີ 1995 ໂດຍແຜນງານປ່າສະຫງວນ, ໂຄງການຈັດສັນປ່າພະລິດແລະອະນຸລັກປ່າໄມ້. ໂຄງການດັ່ງກ່າວຈະໝົດອາຍຸລົງໃນ ເດືອນ 9/2000. ໃນເບື້ອງຕົ້ນ ໂຄງການດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ສຸມໃສ່ການສໍາຫຼວດເກັບກໍາຂໍ້ມູນ, ການປະເມີນສະພາບໝູ່ບ້ານແລະວຽກງານເພີ່ມແຜ່ກ່ຽວກັບການອະນຸລັກ. ການສໍາຫຼວດຊີວະນາໆພັນ(BIORAP) ໄດ້ເຮັດສໍາເລັດໃນປີ 1998 ແລະເລີ່ມປະຕິບັດການອະນຸລັກແລະການພັດທະນາແບບປະສົມປະສານ ແລະເຮັດ ການມອບດິນ-ມອບປ່າ ໃນທ້າຍປີ 1999, ໄປຄຽງຄູ່ກັນນັ້ນ ຍັງໄດ້ຝຶກອົບຮົມໃຫ້ແກ່ພະນັກງານ. ໃນທ້າຍປີ 1999 ໂຄງການໄດ້ສໍາເລັດການສ້າງແລະເປີດການນໍາໃຊ້ຫ້ອງການພາກສະໜາມ 3 ແຫ່ງ ແລະໄດ້ມີບົດລາຍງານກ່ຽວກັບຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການດໍາເນີນການພັດທະນາການທ່ອງທ່ຽວທາງທໍາມະຊາດ ແລະໄດ້ຮ່າງແຜນການຈັດສັນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດຂຶ້ນມາ.

ສະພາບພະນັກງານ ແລະ ສິ່ງອໍານວຍ

ຄວາມສະດວກໃນປະຈຸບັນ (07/00) :

ໃນປະຈຸບັນ ເຂດປ່າສະຫງວນພູຫີນປູນ ມີພະນັກງານທັງໝົດ 15 ຄົນ (ພະນັກງານປ່າໄມ້ແຂວງ 6 ຄົນ, ປ່າໄມ້ເມືອງຫີນປູນ 2 ຄົນ, ປ່າໄມ້ເມືອງທ່າແຂກ 3 ຄົນ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ ຍົມມະລາດ 4 ຄົນ) ແລະ ມີ ອາສາສະມັກທີ່ປົກສາ 1 ຄົນ. ໃນໄລຍະຜ່ານມາໄດ້ມີການສົມທົບກັບ ເມືອງ ນາກາຍ ເພື່ອຂໍພະນັກງານເພີ່ມ. ປະຈຸບັນນີ້ ມີຫ້ອງການຢູ່ທ່າແຂກ ແລະຫ້ອງການພາກສະໜາມຢູ່ເຂດເມືອງທ່າແຂກ, ເມືອງ ຍົມມະລາດ ແລະ ເມືອງ ຫີນປູນ. ຫ້ອງການປະກອບດ້ວຍສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ຄອມພິວເຕີ, ຈັກອັດເອກະສານແລະອື່ນ, ມີລົດກະບະ 4WD 2 ຄັນ ແລະ ລົດຈັກວິບາກ 4 ຄັນ.

ໄພຂົ່ມຂູ່ຕົ້ນຕໍ(07/00):

ບັນດາໄພຂົ່ມຂູ່ຕ່າງໆທີ່ຈະເປັນອຸປະສັກ ແລະ ມີ ຜົນກະທົບຕໍ່ການຈັດສັນມີດັ່ງນີ້: ການຂຸດຄົ້ນໄມ້ໃນເນື້ອທີ່ປ່າທໍາມະຊາດໄກ້ກັບເຂດປ່າສະຫງວນ; ການລະເບີດເອົາຫີນປູນ

ອອກມາໃຊ້; ການສະເໜີສ້າງເສັ້ນທາງໃໝ່ຢູ່ເມືອງນາກາຍ ລຽບຕີນພູອາກ; ການ
ເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ ແລະ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ; ການລ້າເນື້ອ; ການ ເຮັດ
ທຸລະກິດຄ້າຂາຍສັດປ່າ; ໄຟປ່າ; ການຂາດໂຄງສ້າງແລະຊັບພະຍາກອນໃນການຈັດ
ສັນ; ຊາຍແດນບໍ່ແນ່ນອນ;

ບຸລິມະສິດຂອງການຈັດສັນ

ໃນປະຈຸບັນ (07/00):

- ສຳເລັດການກຳນົດປັກຫລັກໝາຍຂອບເຂດຊາຍແດນປ່າສະຫງວນ
- ສຳເລັດແຜນການຈັດສັນລວມທັງການດັດແກ້ແຜນການ
- ຍົກລະດັບຄວາມສາມາດຂອງພະນັກງານແລະ ພັດທະນາໂຄງສ້າງ
ຂອງການຈັດສັນປ່າສະຫງວນ
- ການຈັດສັນທີ່ດິນ ແລະ ມອບດິນ-ມອບປ່າ
- ການຄຸ້ມຄອງ, ສຳຫຼວດ ແລະ ຕິດຕາມຕ່າງໆ
- ເຜີຍແຜ່ຄວາມສຳຄັນຂອງວຽກງານອະນຸລັກໃຫ້ປະຊາຊົນ ແລະ ສະ ກາບັນ
ຕ່າງໆ
- ປະຕິບັດກົດໝາຍ (ຜັນຂະຫຍາຍກົດໝາຍ)
- ສ້າງຕັ້ງແລະຈັດຫາການຄຸ້ມຄອງຮ່ວມກັນ ລວມທັງການເຮັດຂໍ້ຕົກ ລົງກ່ຽວ
ກັບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ
- ສ້າງຕັ້ງການປະກອບທຶນຂັ້ນພື້ນຖານໃຫ້ປ່າສະຫງວນຢ່າງພຽງພໍ
- ສ້າງລະບົບການເກັບມ້ຽນເອກະສານແລະຂໍ້ມູນຕ່າງໆ.

ວຽກງານລິເລີ່ມຂອງໂຄງການ

ໃນພື້ນທີ່ອ້ອມຂ້າງປ່າສະຫງວນ

(07/00)

- ເກັບກຳຂໍ້ມູນບ້ານ
- ຕິດຕັ້ງປ້າຍປ່າສະຫງວນ
- ໂຄງການພັດທະນາ (ICAD)
- ຕິດຕາມການຂຸດຄົ້ນໄມ້ໄກ້ກັບເຂດປ່າສະຫງວນ
- ເຜີຍແຜ່ກ່ຽວກັບວຽກງານອະນຸລັກແລະສຳຫຼວດການຕະຫຼາດ
- ໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ວຽກງານປ້ອງກັນໄພໃໝ່ປ່າ

PROTECTED AREA PROFILE: PHOU HIN POUN NBCA

- Status:** Established as National Forest Reserve (National Biodiversity Conservation Area) by Decree 164/PM in 1993. English-language name change from Khammouane Limestone to Phou Hin Poun in 1999.
- Location:** Western Khammouane Province of the Lao PDR, between Highway 12, Highway 13, Highway 8, and the Nakai plateau. (See Map No.1 and Map No.2)
- Province:** Khammouane
- Districts:** Five districts: Hinboun (54% of area NBCA in Decree 164 boundaries), Thakhek (4%), Mahaxai (1%), Gnommalat (24%), Nakai (17%).
- Area:** According to Decree 164/PM the area is 150,000ha, but this appears to be an underestimate. Actual area is 225,000 ha in Decree 164 boundary. Area in proposed final boundary is 281,500 ha.
- Boundaries:** The Decree 164/PM boundaries follow the Nam Hinboun in the north and north west. The boundaries then largely follow the edge of the main limestone massif in the west, the Nam Don river in the Southwest, then highway 12 to just before Gnommalat town. They then follow the depression between the Nakai Plateau and the limestone to the Nam Hin Poun. These boundaries and additional areas managed as part of the NBCA are shown on Map 4. The proposed final boundary for the NBCA which includes proposed extension areas is shown at Map 7.
- Access:** Nam Theun – Hinboun electricity transmission line road from Highway 8 to Ban Naphouak; Nam Hai – Konglo road (under construction); Nam Hinboun; Ban Hinboun – Ban Boneng Road (all weather); Ban Nakkhu road (dry season only); Nam Pakan and Nam Don (wet season only); Upper Nam Don catchment (various dry season roads); Highway 12; Highway 12 – Ban Vieng 4WD track (dry season only); Highway 8 – Ban Nathon road (from Nakai Plateau – dry season only).

Villages and population:

District	Villages	No. by village type				Persons
		I	II	III	IV	
Hinboun	64	1 5	3 2	9	8	19,037
Thakhek	11		4	3	4	2,146
Mahaxai	8		5	2	1	1,856
Gnommalat	12		6	3	3	3,021
Nakai	14		7	4	3	3,543
TOTAL	109	1 5	5 4	2 1	1 9	29,603

Type I = villages with the whole of their area (buildings, agricultural land, customary forest areas, etc) wholly inside the

NBCA; Type II = villages whose area overlaps the NBCA boundary, i.e. with some part of the village area inside the NBCA; Type III = villages which adjoin the NBCA, i.e. lie outside the NBCA but some part of their village boundary coincides with the NBCA boundary; Type IV = villages which are situated wholly outside the NBCA and have no boundary coinciding with the NBCA boundary, but which are dependent on some aspect of the resource base of the NBCA and come into the NBCA to access that resource.

Ethnic composition: Lao Loum including Kaleung, Tai Bo, Tai Sam and Meuy sub groups; Lao Theung, including Makgong (Kwa, Tro sub groups). Lao Theung are mainly in the east of the NBCA.

Principal contributions to national protected area system:

- I. Biodiversity values
- Phou Hin Poun is distinctively different to all other protected areas in the Lao PDR. It is one of two protected areas in the Central Indochina Limestone (the other is Hin Nam Nor NBCA), and protects a representative sample of the western limit of this biogeographic feature and its associated biodiversity and other values. Of the two protected areas, Phou Hin Poun is the least similar to other protected areas in the country, highlighting its unique contribution to the national system of protected areas.
- Globally important as one of only two protected areas (the other is Nam Kading NBCA) where the Francois Langur sub-species *laotum* is found.
  - Contains populations of Assamese Macaques and gibbons which are likely to be nationally significant.
  - Provides part of the range for one of the two largest and most viable populations of Asian Elephant in the Lao PDR.
  - Part of an important area of tiger habitat which lies mainly in the Nam Theun Basin.
  - Contains a nationally significant Serow population.
  - Contains at least 43 species of bat (highest bat species diversity of any NBCA in the country).
  - Includes the type locality of, and probably a significant part of the habitat of, the Sooty Babbler, a limestone endemic bird found in only a limited area in central Lao PDR and Vietnam.
  - Limestone Leaf Warbler (possible new species) present.
  - Contains more than twice the number of turtle species so far recorded in the Hin Nam Nor NBCA, the only other substantial limestone national protected area in the country.
  - Nationally significant for the conservation of reptiles.
  - Contains at least 11 key mammal species, 6 key bird species and 14 key turtle species.
- II. Watershed Values
- Provides catchment protection for parts of the Nam Hinboun, Nam Pakan, and Nam Don rivers, and the Thakhek municipal water supply which derives

from an underground source near the Mahaxai road about 10 km east of Thakhek.

- III. Cultural values
- Significant historical values (arising from Indochina War sites).
  - Significant archaeological/cultural values (arising from ruins of earlier settlements).
  - Numerous temples and shrines in limestone caves.
  - A number of sacred forests and areas.
  - Ban Na: Remains of an apparently extensive town called Alan. Covers 20+ hectares, including remains of a number of structures built of brick.
  - Ban Nakhu – remains of stupa built of brick.
  - More than 150 caves
- IV. Other Values
- Very high scenic values.
- Main Opportunities
- Very high potential for development of ecotourism.
Establishment of corridors linking to other protected areas (Nakai-Nam Theun and Nam Kading) provides the opportunity to improve significantly the biodiversity conservation values of all areas.
Extension of the protected area to include the Phou Hai/Phou Mon plateau and its escarpment, provides the opportunity to protect elephant and Gaur populations and to enhance biodiversity conservation and ecotourism values.
establish wildlife sanctuary in future
  - Research, particularly into cave ecology.
- Physical features:
- Predominately limestone karst ranges with steep slopes, cliffs and bluffs and with caves in many areas, rising to 1500 metres near Phou Mon. Flat-bottomed valleys (kouans) ranging in size from a few hundred hectares to 40 square kilometres. Main rivers include the Nam Hinboun in the north and west, and the Nam Pathen, Nam Pakan and Nam Don in the west and south. Many of these rivers flow partly through underground caves, the largest of which is between Ban Konglo and Ban Natan on the Nam Hinboun and is navigable by local boats.
- Elevation:
- Watershed Classes inside Decree 164/PM boundary.
Class 1 – 37%, Class 2 – 31%, Class 3 14%, Class 4 – 13%, Class 5 – 5%.
- Forest cover:
- Estimated by the Forest Cover Monitoring Project (FCMP) MRC/GTZ. It is based on interpretation of 1996/97 Landsat TM. However the NBCA boundaries used do not coincide with the legal boundaries in Decree 164/PM. Nevertheless, the proportions of different forest types in the table below are indicative of the proportions within the legal boundaries.

Forest Code	Area (ha)	% of total
Evergreen / Mixed, Continuous Cover, High Cover Density (11, 17)	3,019	1.7%
Evergreen / Mixed, Continuous Cover, Medium Cover Density (12, 18)	19,354	10.7%
Evergreen / Mixed, Mosaic (13, 19)	886	0.5%
Deciduous Continuous Cover (20)	3,123	1.7%
Deciduous Mosaic (22)	116	0.06%
Evergreen Wood and Shrubland (61, 63, 65)	55,983	31.1%
Dry Wood and Shrubland (64)	440	0.25%
Rocks	93,250	51.8%
Mosaic of Cropping (81, 82)	350	0.19%
Agricultural Land (91)	3,628	2.0%
Total	180,149	

Main forest types⁴: Semi-evergreen forest, Vine and bamboo forest, Mixed deciduous forest, Deciduous dipterocarp forest. The vegetation of the large kouans is heavily modified and dominated by secondary species (from BIORAP report (WWF, 1998)).

Other habitat features: Extensive areas of semi-vegetated and bare limestone; extensive caves; limited wetland areas, including several wetlands; habitat linkages to Nakai plateau and Nam Kading NBCA.

Recorded vertebrates:

Vertebrate class	No. of Species	Key Species
Mammals	113	18(6)⁵
Birds	160	6
Reptiles	81	14+ ⁶
Amphibians	47	?
Fish	145	?

Note: only figures in bold text considered result of adequate survey.

⁴ Note that the forest types and forest cover types (heading above) use different classifications. This highlights one of the major problems in biodiversity conservation in the LPDR – the lack of consistent forest type and/or habitat classification.

⁵ There are 6 provisional records of key mammal species (Ling, 1999).

⁶ All turtle species in the LPDR are considered to be Key Species.

Reasons for proposed extensions:	<p>The Phou Ak and Phou Mon – Phou Hai – Phou Onghon areas to the north east of the NBCA are geologically and geomorphologically distinct from the rest of Phou Hin Poun, but are linked ecologically with the NBCA. They contain extensive areas of undisturbed forest and other habitat and, because they are higher and wetter than Phou Hin Poun, are likely to include vegetation communities which are uncommon or absent from the NBCA. These areas are located within the proposed Nam Theun and Nam Kading wildlife corridors and provide habitat or migratory corridors for up to 3 different sub-populations of Elephant, as well as Gaur.</p> <p>The Phou Ak escarpment contains a number of salt licks and provides a forested corridor linking the central forest area of the NBCA with the Nakai plateau. This linkage is significant for Elephant and Gaur populations moving between the NBCA and the plateau. It is probably important for the movement of other species such as tiger and other large cats, hornbill, and possibly Sambar, and is also likely to be important for maintaining general biodiversity values.</p> <p>Smaller forest and limestone areas to the north and west have high scenic and / or habitat values.</p>
Management history (07/00):	<p>Created by Decree 164/PM 1993. Management began under the FOMACOP NBCA sub-program in 1995. This project is scheduled to finish in September 2000. The initial focus was on survey and information collection, village assessment and some conservation awareness activities. A BIORAP was carried out in 1998. Joint monitoring teams, ICAD and LFA activities have commenced (as of late 1999), and staff training has been carried out. Three Field offices opened in late 1999. Two reports on ecotourism opportunities have been prepared, and a management plan has been prepared.</p>
Current staff and facilities (07/00):	<p>15 staff (5 PAFO, 10 DAFO from Hinboun (2), Thakhek (3), and Gnommalat (5) Districts), one contract advisor (to 09/2000). NBCA office (Thakhek), and three field bases (Thakhek, Gnommalat, Hinboun Districts). Office equipment (computers, copier etc). Field equipment. 2 4WD vehicles, 4 motorcycles.</p>